

Eders Majestäter,
Eders Kungliga Högheter,
Fru talman,
Ledamöter av Sveriges riksdag!

I dag öppnas det nya millenniets första riksmöte.

Det kan ske i en känsla av ödmjukhet och stark framtidstro.

Massarbetslösheten är bruten. Tillväxten är hög. Sverige intar en tätposition i den nya ekonomin. Vi är väl förberedda för framtiden.

Förutsättningarna för att bedriva en aktiv ekonomisk politik är bättre än på länge. För första gången på närmare ett decennium dikteras inte längre de folkvaldas beslut av underskottens tvingande politik. I dag kan vi välja.

Politiken skall inriktas på att överbrygga de klyftor som ännu skiljer människor åt i vårt land. Kraften skall inriktas på att öka tryggheten för alla och därmed människors frihet. Barnen skall sättas i centrum för politiken.

Det är tid för reformer.

Det är i tron på människan och hennes förmåga att utvecklas i solidaritet med andra som vi formar vår vision. Valet står inte mellan tillväxt och rättvisa. Vi är övertygade om att utveckling och jämlikhet är varandras förutsättningar. Utvecklingen blir starkare när alla ges möjlighet att bidra till den, och när alla får del av dess frukter.

I globaliseringens tid delas denna insikt av allt fler progressiva regeringar. Det inger hopp och optimism inför framtiden.

* * *

En uppgift kommer att dominera detta riksdagsår. Den 1 januari 2001 tar Sverige för första gången över ordförandeskapet i den europeiska unionen.

Tre områden är särskilt prioriterade:

För det första: Utvidgningen av EU är vår generations möjlighet att säkra fred och frihet, demokrati och välstånd i hela Europa. Sverige vill aktivt driva utvidgningsförhandlingarna vidare med målet att under vårt ordförandeskap åstadkomma avgörande framsteg. Utvidgningen kommer att påverka vårt närområde mer än något annat. Kombinationen av mogna välfärdsstater och unga, snabbt växande demokratier runt Östersjön innebär unika möjligheter till utveckling i vår del av Europa.

För det andra: Full sysselsättning är i dag EU:s viktigaste ekonomiska och sociala mål.

Den europeiska arbetslösheten skall betvingas. Både ekonomiska reformer och ökad social delaktighet krävs. Sysselsättningstoppmötet i Stockholm i mars 2001 skall staka ut vägen för det fortsatta arbetet. I syfte att göra Europa till världens mest dynamiska, konkurrenskraftiga och kunskapsintensiva ekonomi utvecklas nu ett samarbete där medlemsländernas nationella politik jämförs inbördes och globalt.

För det tredje: Miljöfrågorna kommer att starkt prägla det svenska ordförandeskapet.

EU:s arbete med att förhindra klimatförändringar prioriteras, liksom arbetet med en starkare lagstiftning mot kemikalieutsläpp. Miljötoppmötet i Göteborg i juni skall anta en långsiktig strategi för ekologiskt hållbar utveckling inom EU.

Endast med öppenhet och demokrati kan EU bli en union nära medborgarna. Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra all EU:s verksamhet. Konsumenternas ställning skall stärkas. En forskargrupp tillsätts för att studera övergripande frågor och stimulera en folklig dialog kring framtidens EU.

Sverige kommer att fortsätta arbetet med att utveckla EU:s civila och militära förmåga att hantera kriser och förebygga konflikter. Samarbetet mellan EU och Ryssland skall främjas. Särskilt uppmärksammas kärnsäkerhet och miljö, kamp mot organiserad brottslighet och situationen i Kaliningrad.

Inför och under det svenska ordförandeskapet kommer regeringen att ha löpande kontakter med riksdagens partier. Vi vill se en nära samverkan mellan olika aktörer som kan sprida kunskap och information om det europeiska samarbetet. Det svenska ordförandeskapet ger oss samtidigt en unik möjlighet att visa upp det bästa av Sverige.

* * *

Fattigdom och förtryck, flyktingströmmar, krig och kärnvapen utmanar oss varhelst vi lever i världen. Hoten kan bara mötas i samverkan och solidaritet. Ingen nation kan avsvära sig ansvaret.

Samtidigt rymmer globaliseringen stora möjligheter att sprida välstånd och demokrati till alla. Därför var FN:s millennietoppmöte så viktigt. Slutsatserna kommer att ligga till grund för den fortsatta reformeringen av FN. För Sverige liksom för andra medlemsländer gäller det nu att leva upp till sina åtaganden. Målet är alla folks frihet och hela världens fred.

Det svenska biståndet ökar snabbt med den ökande tillväxten i vårt land. Regeringen strävar efter att nå enprocentsmålet för biståndet.

Handelsministern ges i uppdrag att leda en arbetsgrupp som skall formulera en samlad svensk globaliseringspolitik. Sverige kommer att verka för att förhandlingarna inom världshandelsorganisationen WTO återupptas. Reformeringen och effektiviseringen av det nordiska samarbetet fortsätter.

Sveriges militära alliansfrihet, syftande till att vi skall kunna vara neutrala i händelse av krig i vårt närområde, består. Totalförsvarets reformering fortgår. Förmågan till insatser utomlands för att förebygga, dämpa och lösa konflikter är central. Sveriges deltagande i EU:s arbete med att förebygga och hantera kriser skall också ses som ett bidrag till FN och det globala fredsarbetet.

* * *

Alla människors lika värde utgör grunden för demokratin. Men demokratin kan aldrig tas för given. Den måste ständigt vinnas på nytt, för varje ny generation. Diskussionen om demokratis grundläggande värden måste hållas levande. Dess praktiska uttryck i ideella organisationer, folkrörelser och lokala utvecklingsgrupper, liksom i nya framväxande nätverk, måste bejakas. Arbetet med att öka ungdomars inflytande fortsätter. Demokratiutredningens slutsatser diskuteras i ett omfattande rådslag. Särskilt stöd lämnas till lokal demokratiutveckling. En integrationspolitisk maktutredning arbetar.

Kampen för människovärdet – mot rasism, antisemitism och främlingsfientlighet – är en av vår tids ödesfrågor. Det är en kamp som bara kan vinnas med aktiv handling och mångas engagemang. En nationell handlingsplan presenteras. Breda insatser görs för att höja kompetensen inom rättsväsendet. Projektet EXIT ges fortsatt stöd.

Stockholms internationella forum om förintelsen får årliga uppföljningar. Nästa konferens, *Stockholms forum om insikt och humanism – i kamp mot intolerans*, hålls den 29-30 januari 2001. Den kommer att handla om konkret förebyggande arbete för en större ömsesidig förståelse mellan människor i vardagen. Målet är att precisera det internationella samarbetet och att öka kunskapen och handlingsberedskapen bland de yrkesgrupper som ofta har att hantera personer i antidemokratiska rörelser.

* * *

Vi har anledning att vara stolta över Sverige, men vi är inte nöjda.

Så länge tryggheten inte är för alla, så länge minsta orättvisa råder, så länge har en socialdemokratisk regering en självklar uppgift.

Vården, skolan och omsorgen skall hålla hög och jämn kvalitet i hela landet. Välfärden skall finansieras gemensamt och omfatta alla. Men de gemensamma åtaganden vi tar på oss för välfärden i dag får inte vara större än att vi klarar dem också i kärvare tider. Därför ligger målen för den ekonomiska politiken fast. Därför påskyndas amorteringen av statsskulden.

Med växande ekonomiska överskott är det nu möjligt att med kraft angripa brister, orättvisor och klyftor mellan människor och landsändar.

Reformarbetet inleds under detta riksdagsår, och kommer att fullföljas under de kommande åren.

- **Barnen skall stå främst.** ”Den enda praktiska anknytningen till framtiden som vi egentligen har är barnen.” Så sa en gång Olof Palme. Barns och ungdomars villkor i dag är avgörande för hur framtidens Sverige kommer att se ut. En framtidsinriktad politik kräver att barnen står i centrum.

Föräldraförsäkringen skall förlängas och göras mer flexibel. Barnbidragen, flerbarnstilläggen och studiebidragen höjs. Maxtaxa införs i förskola och skolbarnsomsorg, och förskolan görs allmän för 4- och 5-åringar. Barn till arbetslösa och barn till föräldralediga med yngre syskon ges rätt till en plats i förskolan. Satsningarna på språkförskolor i storstadsregionerna fortsätter. Kontaktdagar införs för att föräldrar skall kunna vara delaktiga i sina barns skolgång. Adoptionsstödet höjs kraftigt.

Alla elever har rätt till det stöd de behöver för att nå kunskapsmålen. Alla skolor skall hålla hög och jämn kvalitet. Nivån på statsbidragen till skolan höjs med fem miljarder kronor. Höjningen sker stegvis under en femårsperiod. Det möjliggör cirka 15 000 fler vuxna i skolan. Fler specialpedagogiskt kunniga lärare utbildas och fler lärare ges kompetensutveckling. Antalet undervisningstimmar utökas på samtliga program i gymnasieskolan.

FN:s barnkonvention skall efterlevas. Barnombudsmannens ställning skall stärkas.

Med en modern, jämställd och flexibel familjepolitik ökar människors möjlighet att träffa livsval om arbete och framtid utifrån barnens och familjens behov. I ljuset av det historiskt låga barnafödandet kan ytterligare familjepolitiska satsningar bli nödvändiga.

Sverige är, och skall vara, världens barnvänligaste land.

- **Arbetskadeförsäkringen reformeras.** Människor som drabbas av skada eller sjukdom i arbetet har rätt till en rimlig prövning av sin skada, och ersättningen måste bättre följa inkomstutvecklingen.
- **Urholkningen av a-kassan måste upphöra.** Inkomstbortfallsprincipen skall hävdas. Taken i a-kassan höjs. Höjningen inleds med två steg: den 1 juli 2001 respektive den 1 januari 2002.
- **Arbetstiden förkortas.** Fler semesterdagar bör införas stegvis. Löntagarnas inflytande över hur ledigheten skall tas ut bör öka.
- **Kompetensutvecklingen i arbetslivet utvecklas.** Ett system för individuell kompetensutveckling för arbetstagare utarbetas.
- **Tandhälsan får inte åter bli ett klassmärke.** Tandvården tillförs därför 500 miljoner kronor under tre år. Skyddet mot höga kostnader i tandvården måste bli starkare, särskilt för de äldre.

- **Hela Sverige skall leva.** Vägar och järnvägar skall rustas upp över hela landet. Nyinvesteringar skall göras. Ett sammanhållet program för en modernisering av den svenska infrastrukturen utarbetas och förankras bland såväl regionala som lokala intressenter. En modern och framtidsinriktad regionalpolitik presenteras.
- **Fackföreningsavgiften jämställs med avgifter till arbetsgivarorganisationer.** Avdragsrätt införs.

Endast en fast politisk vilja kan fördela det växande välståndet rättvist. Löntagarnas uppoffringar under de svåra år som vi har bakom oss skall inte användas för att finansiera skattesänkningar för höginkomsttagare under de goda år som ligger framför oss.

* * *

I morgon läggs 2001 års budgetproposition på riksdagens bord. Budgeten är ett resultat av samarbetet mellan den socialdemokratiska regeringen, miljöpartiet och vänsterpartiet.

Det är en kraftfull reformbudget för ökad rättvisa och en fortsatt god ekonomisk utveckling.

Välfärden skall förbättras och rättvisan skall öka. Resurserna i kommuner och landsting ökar nu kraftigt, både genom höjda statsbidrag och stigande skatteintäkter. Detta säkrar långsiktigt kvaliteten i vården, skolan och omsorgen.

Primärvården, psykiatrin och äldreården skall bli bättre. Den medicinska kvaliteten i äldreomsorgen höjs, och kunskapen i primärvården förstärks. Fler läkare och sjuksköterskor utbildas.

Sverige skall göras mer tillgängligt för människor med funktionshinder. Ett handikapperspektiv skall genomsyra alla myndigheters verksamheter. Funktionshindrade över 65 år får behålla sin personliga assistans.

De sämst ställda pensionärernas ekonomiska situation förbättras genom ytterligare en höjning av bostadstilläggen och sänkta skatter på boende. Taxorna inom äldreomsorgen skall vara överskådliga och rimliga. De pensionärer som har låga inkomster måste ha tillräckligt mycket kvar att leva på när avgifterna i äldreomsorgen är betalda.

Arbetet med pensionsreformen slutförs. Sverige får ett starkt ålderspensionssystem för framtiden. En bred informationsinsats skall förbättra kunskapen om det nya pensionssystemet.

Ytterligare steg tas för att kompensera för de så kallade egenavgifterna. Grundavdraget höjs för att förstärka hushållsekonomin för löntagare och pensionärer med ATP. Brytpunkten höjs så att färre betalar statlig inkomstskatt.

Brott skall bekämpas liksom brottens orsaker. Rättsväsendet tillförs kraftigt ökade resurser. Poliserna skall bli fler och polisens förmåga att förebygga och klara upp brott skall öka.

Jobben skall bli fler och bättre. Folkets vilja till arbete är nationens främsta tillgång. Målet om fyra procents öppen arbetslöshet kan komma att nås under året. Nu inriktas politiken på full sysselsättning. Alla som vill skall kunna få ett arbete.

Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken fortsätter. Snabb tillsättning av lediga platser och arbete till långtidsarbetslösa prioriteras. Aktivitetsgarantin utvecklas. Ytterligare resurser anslås för att stödja invandrare och arbetshandikappade i att få arbete. Arbetet med att förbättra och förenkla reglerna för företagande drivs vidare.

All form av diskriminering är oacceptabel i ett anständigt samhälle. Skall samhället utvecklas måste alla ges möjlighet att dela ansvaret – oavsett kön, sexuell läggning, etnisk eller kulturell bakgrund. Sverige skall hämta styrka ur mångfalden.

Jämställdhetslagen skärps så att målet om lika lön för lika arbete kan uppfyllas. Ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar alla delar av regeringens politik.

Arbetstagarnas inflytande över arbetet måste öka. Den arbetsbetingade ohälsan måste minska. En handlingsplan för förnyelse av arbetslivet presenteras. Ökade resurser tillförs arbetsmiljöarbetet.

Arbetsmarknadens parter har ett stort ansvar för att åstadkomma en lönebildning som bidrar till fortsatt höjda reallöner, låg inflation och stark konkurrenskraft.

Kunskap och forskning gör utvecklingen hållbar. En flerårig kraftsamling för svensk forskning inleds. Målet är att avsevärt öka antalet forskarexaminerade under kommande tioårsperiod. Närmare 1,3 miljarder kronor satsas fram till 2003 på grundforskning och forskarutbildning. Särskilda satsningar görs på unga forskare. Antalet kvinnliga forskare skall öka.

Naturvetenskap och teknik är fortsatt prioriterade områden. Samtidigt ges utbildning och forskning inom samhällsvetenskap och humaniora ökat stöd. Universitet och högskolor ges möjlighet att skapa drygt 200 nya utbildningsplatser inom designområdet.

Biotekniken är en starkt växande sektor. Svensk forskning är ledande och många framstående kunskapsföretag finns i vårt land. En omfattande forskningsinsats inleds, och ett forskningsforum inrättas för en öppen samhällelig dialog kring de etiska frågor som den biotekniska forskningen väcker.

Utbyggnaden av högskolan i hela landet fortsätter. Målet är att hälften av en årskull skall ha påbörjat högskolestudier vid 25 års ålder. Distansutbildningen byggs ut. Rekryteringen breddas. Den sociala och etniska mångfalden i högskolan skall öka. Kommunerna måste ta sitt ansvar för studenternas bostadssituation. Kunskapslyftet fortsätter.

Sverige skall behålla positionen som ledande IT-nation. Från årsskiftet införs skattelättnader för hushåll och företag i Sverige som investerar i bredband. Konkurrens och låga priser främjas. Utvecklingen av e-handeln stimuleras. Satsningen på IT i skolan fortsätter.

De stora miljöhoten skall vara lösta inom en generation. De femton miljömålen preciseras och nya åtgärder föreslås. I samverkan med näringslivet vill regeringen stimulera och utveckla miljövänlig teknik i företagen. Miljökrav skall ställas vid all offentlig upphandling. En fortsatt grön skatteväxling gynnar både sysselsättning och miljö. Barsebäcks andra reaktor stängs så snart de villkor riksdagen lagt fast är uppfyllda.

Den goda utvecklingen skall spridas i hela landet. Befolkningsminskningen i glesbygden motverkas. Arbetet med de regionala tillväxtavtalen fortsätter. Ett tillfälligt omställningsbidrag för hårt drabbade landsting införs 2001. Kommuner med särskilt stora problem får fortsatt stöd via Kommundelegationen.

Bostadsbyggandet skall öka. Allmännyttan skall värnas och hyresrätten utvecklas. Fastighetsskatten sänks kraftigt på hyreshus. Den tilltagande bostadsbristen och segregationen i storstadsregionerna måste motverkas. I Stockholmsområdet skall en ny, modern stadsdel med bostäder och arbetsplatser byggas på gamla Tullinge flygplats. En särskild beredning tillsätts i syfte att förbättra kommunikationerna i Stockholms- och Mälardalsområdet.

Sveriges lantbruk är modernt, miljöanpassat och djurvänligt. Svensk livsmedelsproduktions konkurrenskraft hävdas. De så kallade gödselskatterna skall i lämplig form återföras till jordbruket. Förslag läggs fram under riksdagsåret.

* * *

Fru talman,

Sverige har ett rikt kulturliv. Det skall vi värna om och vara stolta över.

Konstnärernas villkor skall förbättras. Fler frilansande skådespelare ges bättre försörjningstrygghet genom skådespelarpoolen Teateralliansen. Tillgängligheten till bibliotek och museer skall öka. Kulturinstitutionernas lokalkostnader ses över.

I vårt mångkulturella land är svenska språket en avgörande faktor för människors frihet och livschanser. Kulturen kan vara en språngbräda för språkutvecklingen. Inte minst gäller det boken och läsandet.

Ansvar för att väcka barnens lust att läsa delar vi alla – föräldrar, skolpersonal och andra vuxna. Vi måste ta oss tid att resa med barnen i fantasin, låta oss förtrollas och förundras tillsammans med dem, och se på världen en stund ur någon annans perspektiv.

Tsatsiki, Sune, Fredda 8 år och andra av barnböckernas personligheter är viktiga. De har känslor, tankar och upplevelser som alla barn kan känna igen – och nya ord att pröva för att uttrycka dem.

Så kan vi lära oss att känna igen oss själva i andra. Så kan vi alla bidra till att öka den tolerans och förståelse mellan människor som är så viktig för demokratin.

* * *

Fru talman,

Sverige får aldrig någonsin mer hamna i den tvångströja som växande underskott sätter på politiken.

Läxan av krisåren är bitter. Men kanske lärde vi oss också att bättre uppskatta det Välfärdssverige som vi tidigare ofta tog för givet.

Låt oss ta vara på trygga och fria människors kraft att förverkliga sina idéer och drömmar, så att utvecklingen drivs framåt.

Låt oss bygga vidare på det folkhem där styrkan växer ur sammanhållningen och människors vilja till solidaritet med varandra och med kommande generationer.

Låt oss göra detta riksmöte inte bara till starten för det politiska arbetet i ett nytt årtusende, utan också till starten för en ny politisk reformtid.